Med rovvilt og beitedyr – tilpasning og framtidsperspektiver

Noen foreløbige funn og påpekninger fra forskningsprosjektet

Beiteressurs, Rovdyr og Lokalsamfunn – LOKAL ROVDYR

Nasjonal konferanse om rovvilt, beitedyr og samfunn
Scandic Hamar 22.-23. januar 2018

Katrina Rønningen, Prosjektleder LOKAL ROVDYR
Seniorforsker, Institutt for rural- og regionalforskning (tidligere Bygdeforskning)

Beiteressurs, Rovdyr og Lokalsamfunn – LOKAL ROVDYR

- Forskningsprosjekt finansiert av Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri /Forskningsrådet

- Medfinansiering: Fylkesmannen i Nordland, Trøndelag og Hedmark (Miljøvern/Landbruksavd)

Mars 2017- februar 2020

Ruralis

Tverrvitenskapelig forskningsprosjekt Norske, nordiske, europeiske samarbeidspartnere

- NTNU, Arild Blekesaune
- NIBIO, Geir-Harald Strand, Inger Hansen
- Nordlandsforskning, Camilla Risvoll
- Universitetet i Umeå, Camilla Sandström
- WSL Sveits, Marcel Hunziker
- INRA, Sveits, Daniel Mettler
- AGRIDEA, Frankrike, Michel Meuret

Brukerpartnere:

- Norsk Bonde- og Småbrukarlag Nofence
- Norsk Sau og Geit
- Nortura
- Norges Bondelag
- Nordland Reindriftsamers Fylkeslag
- Norsk landbruksrådgivning

Ruralis

Forskningstema:

- Ser på forholdet mellom rovdyrpress/tap, konsekvenser og tilpasninger
- Hva er samvirkningen mellom flere rovdyr i utmarka og et distriktslandbruk under sterkt press av andre faktorer?
- Analysere beitenæringenes tilpasningsevne og framtidsmuligheter – kumulative effekter, adaptiv kapasitet, handlingsrom, erfaringer og synspunkter
- Gjennomføre en internasjonal og nordisk analyse av virkemidler, kompensasjonsordninger og konfliktdempende tiltak

Ruralis

Utgangspunkt: Forpliktelser

- Norge har signert **Bernkonvensjonen** (1979) og **Konvensjonen om biologisk mangfold** (1992): Ansvar for bærekraftig forvaltning av store rovdyr
  - En forvaltningsmessig suksess: Sterk økning i antall rovdyr og deres utbredelse etter 100 år med nær utryddelse
  - Denne forvaltningsmessige suksessen reiser utfordringer og dilemmaer i mange europeiske land

Norge har også signert

- **ILO-konvensjon nr 169 om urfolk og stammefolk** i selvstendige stater (i 1990)
- **Den Europeiske Landskapskonvensjonen** (1994)
- **Den europeiske konvensjon om beskyttelse av dyr som holdes for landbruksformål** RÅDSDIREKTIV 98/58/EF av 20.juli 1998: “Dyr som holdes utendørs, skal når det er nødvendig og mulig, beskyttes mot været, rovdyr og helsefarer.

Ruralis

Ved sammenligning med andre land:

- Norsk beitenæring er i stor grad basert på bruk av utmarksressursene. Bare 3% av landet er definert som innmarksareal
- Norsk utmarksbeite praktiseres spredt, ikke i flokk med hyrden framom
- Forvaltningsområdene for gaupe, jerv, bjørn og ulv utgjør om lag 55 % av Norges landareal, omfatter 53% av de som driver aktivt landbruk og 50% av arealet som benyttes av samisk reindrift (kilder: Miljødirektoratet 2012, NIBIO 2016)
- Reindrifta, basert på nomadisk drift, er utendørs hele døgnet, hele året
- Det er betydelig geografisk sammenfall mellom forvaltningsområdene for rovvilt og områder som reinen utnytter når den er på det mest sårbare, som under kalving.
- Rovdyrutfordringene dreier seg om jerv, gaupe, bjørn, ulv *og* ørn, ofte i samvirkning
- Det skjer mye illegal avliving av rovdyr i land som refereres til som gode eksempler på rovdyrvennlig forvaltning

Ruralis

Norge: spredt beitebruk

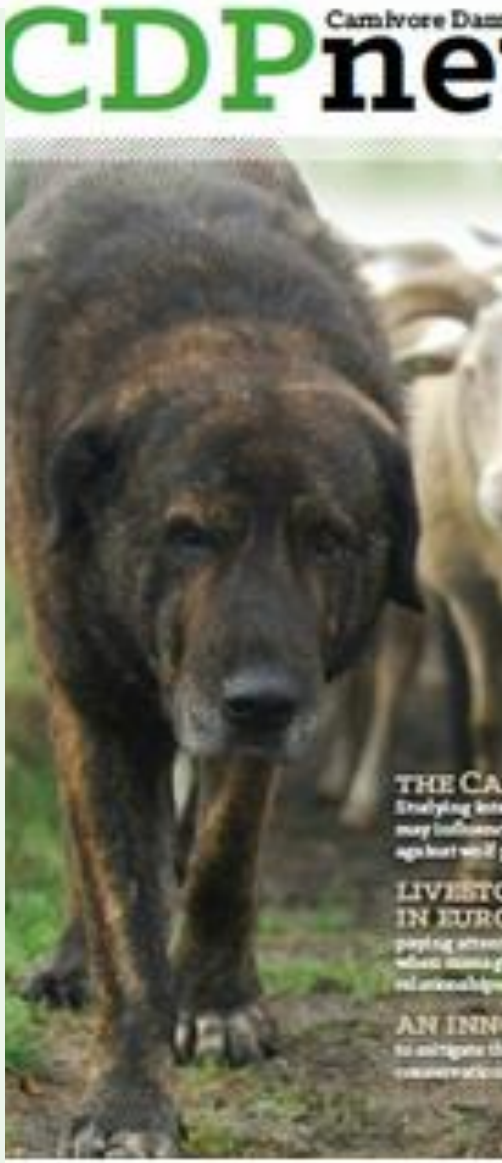

pril 2014: CDPN

Virkemidlene ikke effektive nok til nå

- Gjerder, bruk av vokterhunder: Erfaringene har så langt vært blandet. (Dette gjelder også i Europa)
- Eksempler på at gjerdeordninger for husdyr kan fungere, forutsetter høye investeringer

Inger Hansen, NIBIO:

- Norge har svært store beitedyrtap, tross små rovdyrpopulasjoner
- Har med driftsformen å gjøre
- De mest effektive tiltakene er de som skiller beitedyr og rovdyr i tid og/eller rom
- Forvaltningssonen for ulv er uforenlig med ordinært utmarksbeite for sau

……..

- Nye, utbedrede teknologiske løsninger har potensial, bla elektronisk gjeting, Nofence, Findmysheep, droner, men fortsatt et stykke fram.

Ruralis

Framtidsperspektiver

Teknologi-
optimisme.....

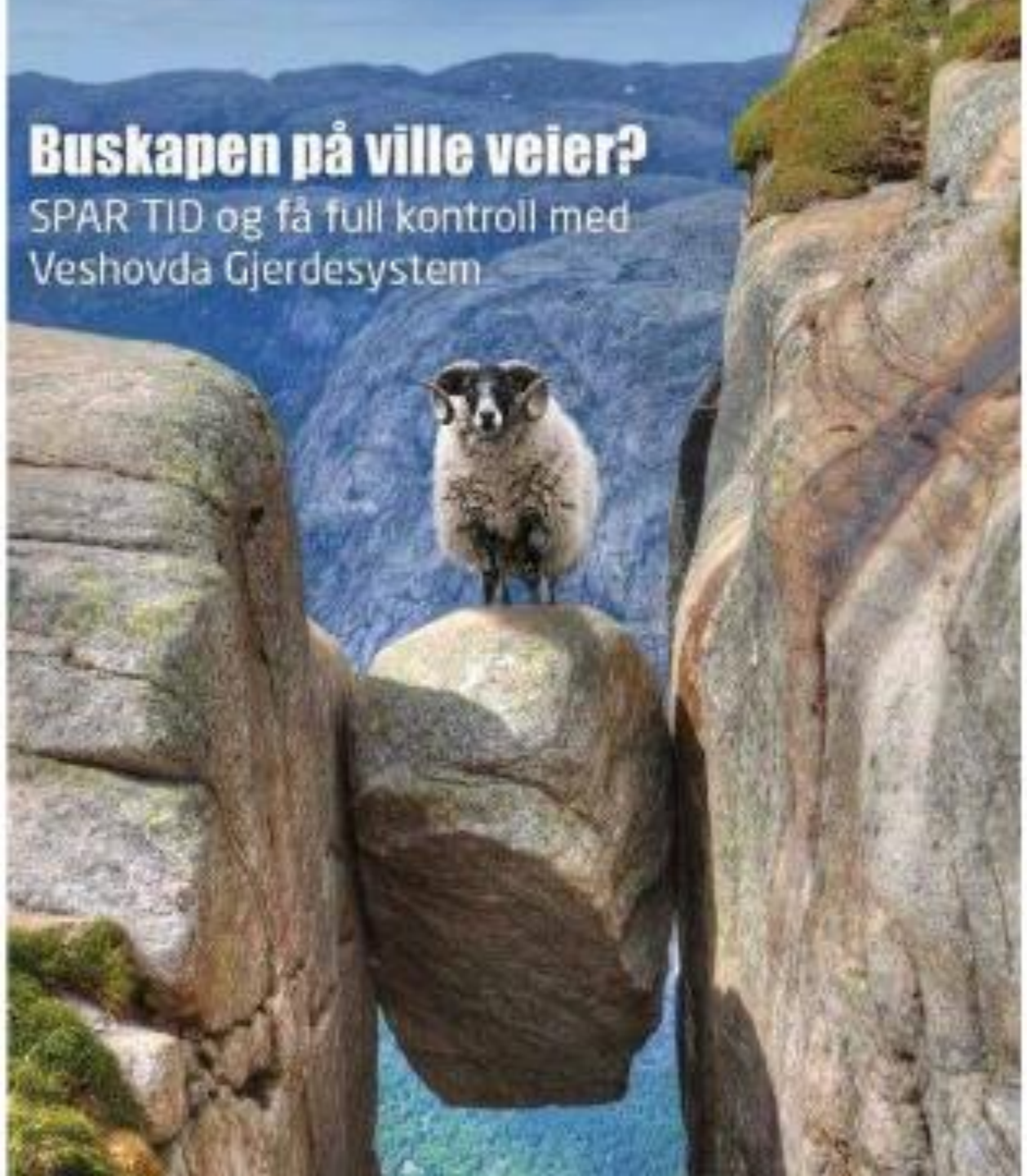

Rovviltforliket = Todelt målsetting

- St.meld. Nr. 15, 2003-2004 Rovvilt i norsk natur, og fornya i 2011:
  - Sameksistens husdyr og rovdyr over store deler av landet. Skal sikre både levedyktige rovviltbestander og bærekraftige beitenæringer.
  - Definerte mål for antall ynglende par og kull
  - Når målene nådd skal forvaltning – dvs i form av uttak – kunne iverksettes

- Politisk mål om å øke matproduksjonen Om det ikke skal skje på importert soyabasert kraftfôr anses norske beiteressurser for å være viktig (Potensial for dobla produksjon i utmark – Rekdal og Angeloff - NIBIO 2016)
- Samtidig har norsk sauenæring utfordringer også økonomisk, strukturelt

- Men håndteringen av spørsmålene rundt det todelte forvaltningsmålet må skje uavhengig av konjunkturer og dårlig distribusjon av sauekjøtt

Ruralis

LOKAL ROVDYR: Deltema: Forstå effektene av geografisk differensiert forvaltning av rovdyr – Geir-Harald Strand, NIBIO

Gjennom bruk av statistikk og andre kvantitative data analysere

- Geografiske, romlige effekter av rovdyr i ulike regioner
- Samvirkning når flere rovdyrarter er til stede
- Effekter i randsoner/ nærområder til rovdyrsonene.

Yngleområder

Prioriterte yngleområder samlet
Jerv, Gaupe, Bjørn, Ulv

Yngleområdene utgjør antagelig ca 55 % av landarealet

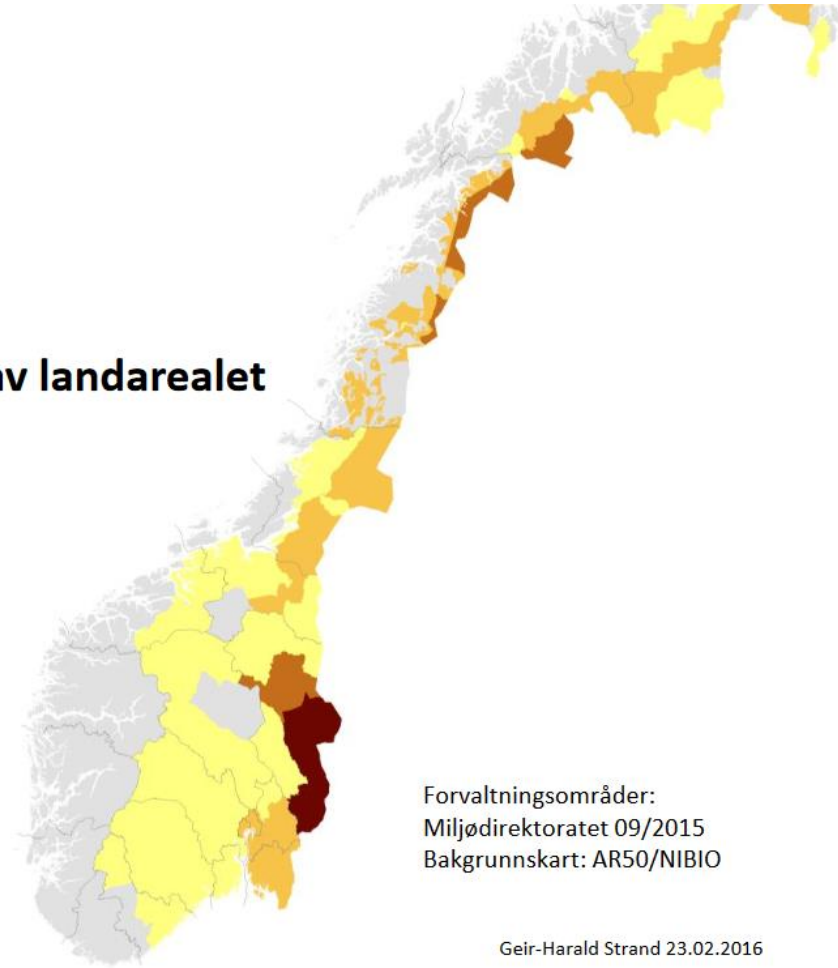

Forvaltningsområder:
Miljødirektoratet 09/2015
Bakgrunnskart: AR50/NIBIO

G.H. Strand mfl 2016: Stor andel av rovdyrtap utenfor prioriterte rovdyrsoner – eksempel JERV

Randsoneproblematikk

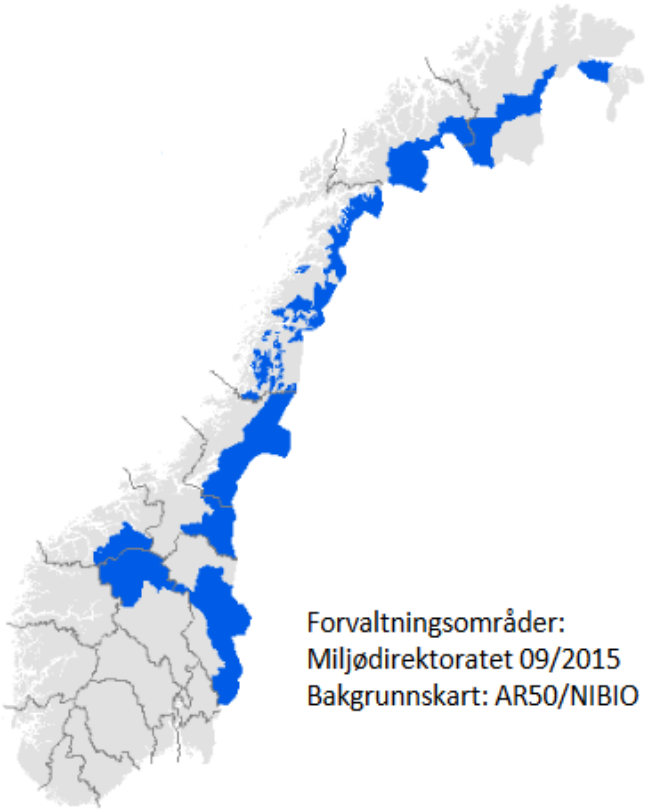

Forvaltningsområder:
Miljødirektoratet 09/2015
Bakgrunnskart: AR50/NIBIO

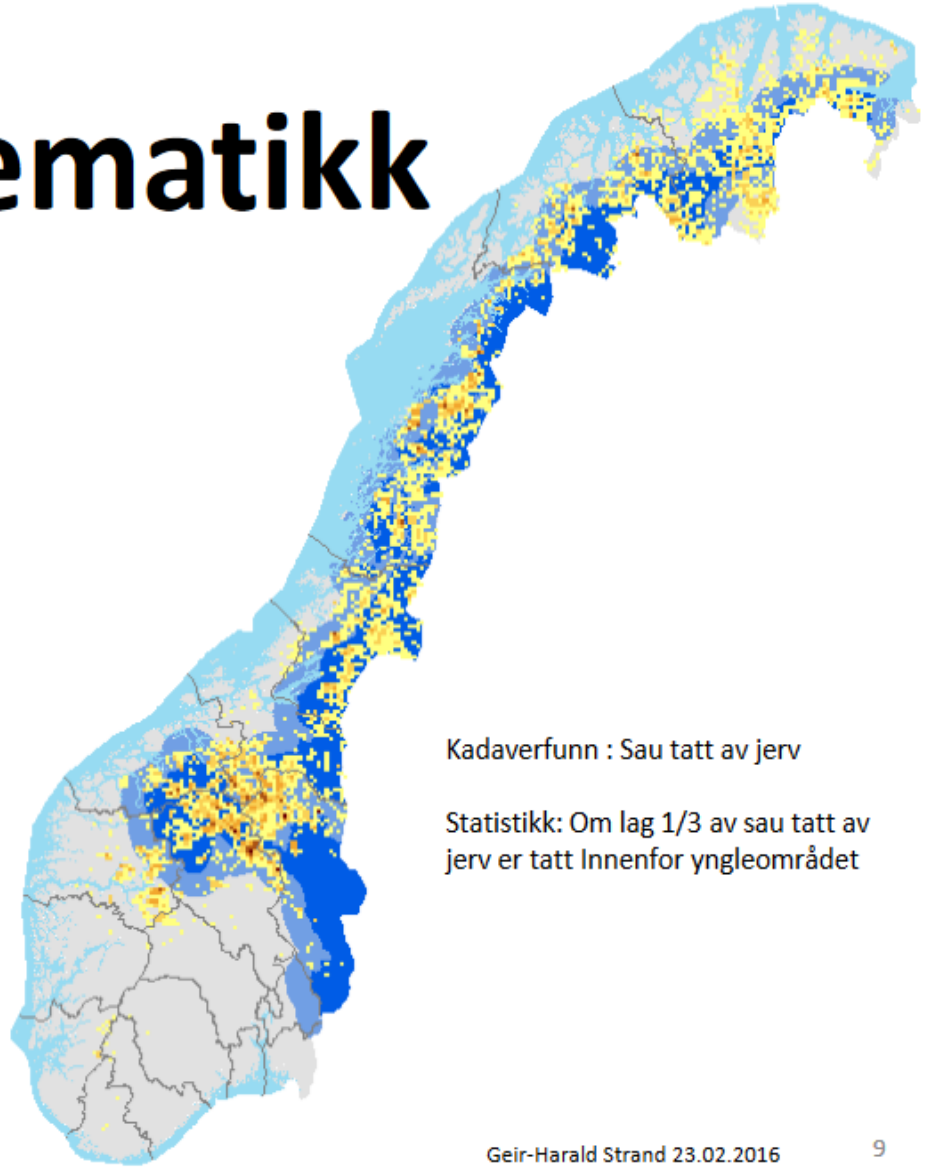

Kadaverfunn : Sau tatt av jerv

Statistikk: Om lag 1/3 av sau tatt av jerv er tatt Innenfor yngleområdet

GH Strand mfl 2016

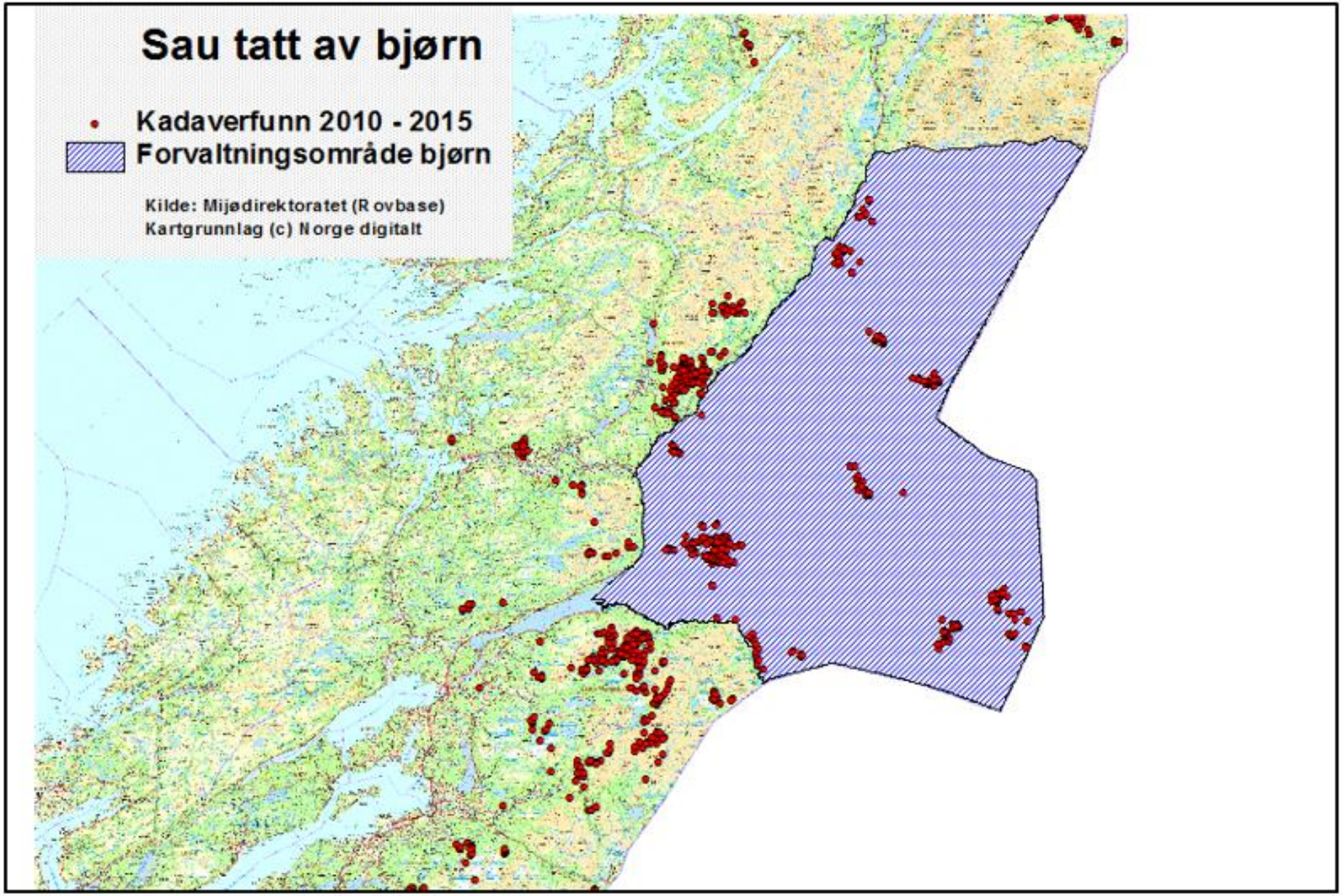

Nedgang i tap, økning utenfor rovdyrsonene

- De siste åra har tapsprosenten gått ned i landet som helhet. Dette antas å være en kombinert effekt av flere faktorer:
- Saueholdet avvikles i de mest rovdyrbelastede områdene;
- Næringa har utviklet og iverksatt forebyggende tiltak mot rovvilttap, herunder tiltak som reduserer antallet beitedager i utmark;
- og besetninger hjemmehørende i områder med rovdyr fraktes og slippes på utmarksbeite i områder uten – eller med lav – rovviltbelastning.
- En betydelig andel av tap av beitedyr grunnet rovvilt skjer i nærområdet omkring forvaltningsområdene for rovvilt. Dette gjelder både for sau og rein.
- 22 % av sauene som er drept av ulv (SNO) er funnet **innenfor** ulvesona, mens 78 % av kadavrene er funnet **utenfor**
- Nærområdet omfatter typisk områder innenfor en avstand på 30-50 km fra forvaltningsområdene.
- Ulv: tapene av beitedyr i nærområdet til forvaltningssonen også knytta til avstand til riksgrensa

(Strand mfl 2016)

Ruralis

Delstudie: Geografisk tapsanalyse

Geir-Harald Strand, NIBIO

- Det er en positiv samvariasjon (r = 0,47) mellom bestandsstørrelse (ulv) og antall sau og lam erstattet som tatt av ulv i materialet som helhet. Denne samvariasjonen dekker imidlertid over en **vesentlig forskjell mellom situasjonen innenfor forvaltningssonen og situasjonen utenfor sonen:**
- ***Innenfor*** forvaltningssonen er korrelasjonen negativ (r = -0,43): Det er en tendens til at antall sau og lam erstattet som tatt av ulv går ned når den skandinaviske ulvebestanden øker.
- ***Utenfor*** forvaltningssonen er resultatet motsatt (r = 0,63): Det er en tendens til at antall sau og lam erstattet som tatt av ulv øker når den skandinaviske ulvebestanden øker. Den sterke p-verdien (p = 0,01) tilsier også at nullhypotesen om at det *ikke* er noen sammenheng mellom bestandsstørrelse og tap utenfor ulvesonen må forkastes.
- Korrelasjon beviser ikke årsakssammenheng, men i dette tilfellet er en nærliggende forklaring på den observerte samvariasjonen at **en økning av den skandinaviske ulvebestanden forårsaker økning i antall sau og lam drept av ulv i områdene utenfor forvaltningssonen. Denne sammenhengen, observert over en periode på 16 år, tilsier at en reduksjon av antall par og familiegrupper i den sørskandinaviske ulvestammen med stor sannsynlighet vil kunne bidra til å avverge fremtidige tap av sau og lam utenfor ulvesonen i Norge.**
- Det vil være interessant å gjenta denne undersøkelsen med data om antall sau og lam erstattet som tapt til ulv, fordelt eksakt innenfor og utenfor forvaltningssonen. Dette forutsetter at vi får tilgang til data på tilstrekkelig detaljert nivå hos Miljødirektoratet.

Ruralis

Elvestuen, Ola (1967-)

Klima- og miljøminister

Parti: Venstre

Representant for Oslo 2017-2021

Ansiennitet: 4 år, 172 dager

- Ny Klima- og miljøvernminister Ola Elvestuen:

  Tapstallene går ned. Da er det rom for å utvide ulvesona

  (15. oktober 2016, appell foran Stortinget)

Ruralis

Delstudie: Hedmark
Marit S. Haugen, RURALIS,

- Kvalitative intervju
- Effekter, tilpasninger, endring, rekruttering
- Analyserer materialet, skal følges opp med statistikk, bla Trender i norsk landbruk

Ruralis

Framtidsperspektiver 1

- Mange av informantene i Hedmark mener at rammebetingelsene for sauedrift generelt har vært bra – sett bort fra rovdyr og siste års prisutvikling.

- To hovedstrategier:

  1. Holder ut til myndighetene evt skjærer gjennom og forbyr sauehold/utmarksbruk. Disse er ofte produktivitets- og teknologi-orienterte.

  2. Slutter – takler ikke presset, evt reduserer kraftig og holder noen få dyr på innmarksbeite

- «Vi ligger utenfor ulvesonen, ja. Men det blir jo fullt der også. Og tomt for mat. Da må jo den trekke innover – *Den vil jo trekke innover hele Norge, den*. For det tømmes jo der. For vilt. Og mat må de jo ha.»

Ruralis

Framtidsperspektiver 2

- «Har 50 vinterfora sau på innmarksbeite og de er inngjerda med strømgjerde. Ikke tap til rovdyr, kun en sau tatt av gaupe i inngjerdinga. Likevel ca 10 prosent tap pga mer sykdom på innmarka»

- «Slutta med sau i 2017 – hadde 1 årsverk i sau - mista opptil 40 prosent av sauene vi slapp, Hadde innmarksbeite i fire år, tok altfor mye tid … og måtte sprøyte mot innvollsparasitter hver 3-4 uke…. Mye smitte på innmark, og å pløye hvert år går ikke, for da har de ikke mat neste år»

- «Også de som bor utenfor rovdyrsona opplever stadige rovdyrangrep [i beiteprioriterte områder]… «

- «Myndighetene reagerer for seint. …. ikke rovdyra som er det største problemet, men mangel på forvaltning.»

- «Om ti år er det ikke dyrehold i Nordland og i Hedmark dersom det ikke skjer noe dramatisk i forhold til rovdyra»

Ruralis

Framtidsperspektiver 3

Noen foreløbige funn og trekk fra intervju i Hedmark høsten 2017

Innmarksbeite – begynnelsen på slutten…?

- Beitetilsyn, samarbeid, GPS, varsling etc – men hindrer ikke rovdyrangrep
- Redusert beitetida i utmark – litt – mye eller helt
- Innmarksbeite fungerer dårlig for de fleste – redusert tilvekst, dårligere ull, sykdomsproblematikk: innvollsorm, medisinbruk, vaksiner etc
- Redusert fôrproduksjon – må kjøpe inn
- Noen få har såpass store og gode areal for innmarksbeite med bra beliggenhet at dette fungerer greit
- Totalt sett: Økte utgifter, økt arbeidsinnsats tap av inntekt, dårligere økonomi
- En del av saueholderne leier, drifter og vedlikeholder areal i områder uten «jordhunger». Forsvinner de vil det kunne få store konsekvenser for kulturlandskapet i form av gjengroing

- «Meningsløst med sau på innmark – det er utmarksressursen som er basisen for dette bruket»
- Innmarksbeite blir et ledd i nedleggingsprosessen

Ruralis

Noen foreløbige funn og trekk fra intervju i Hedmark høsten 2017

- De psyko-sosiale belastningene er betydelige, som søvnproblemer, utrygghet, endra og redusert bruk av utmarka for rekreasjon og lek, og økt biltransport av barn.

- Skadde dyr med store lidelser er verst å takle. Før var lamminga, vårslippet og høstsankinga høydepunkter for hele familien, og viktig del av sosialiseringen og rekrutteringen til landbruket. Nå holdes ungene hjemme under innsanking for å vernes fra synet av skadde og drepte dyr.

- Sabotasje av varsling for beitetilsyn, rovdyrangrep og skadefelling, og hets og trusler i ulike varianter, var vanlig i datamaterialet.

- Mange husdyrholdere opplever å stå i frontlinja i en belastende strid mellom rovdyrvernere som har lite å tape personlig, og familier som har sitt livsgrunnlag eller livsprosjekt i potten.

- Etter rovdyrforliket fortsatte mange beitebrukere ut fra de signalene de fikk om forvaltning og uttak. Enkelte orker nå ikke å rapportere tap mer, og tilliten til forvaltning og politikere er tynnslitt.

Ruralis

Sauedrifta kan kanskje vedtas nedlagt – hva med reindrifta?

- Reindrifta gitt rolle som samisk kulturbærer
- Landbrukspolitikk og lovgivning, samt ILO-konvensjonen, skal støtte opp om dette
- Rettighetsbasert – Alders tid bruk
- Store deler av norsk utmarksbruk og beitebruk er rettighetsbasert

Foto: Eva M. Fjellheim

Reindrift - rovdyrtap

- Halvparten av området der det drives samisk reindrift ligger innenfor forvaltningsområdene for rovvilt.
- **Det er også betydelig geografisk sammenfall mellom forvaltningsområdene for rovvilt og områder som reinen utnytter når den er på det mest sårbare. Dette gjelder vårbeitene i kalvingstiden og vinterbeitene som benyttes når fôrtilgangen er på det laveste** (Strand mfl 2016).
- Det vi ser er at reinen kan unngå noen av de beste områdene pga rovdyr, som dermed gir dårligere beite, større tap, og **mer konflikter med annen arealbruk**

- Tilpasningsstrategier/Økt avhengighet av å flytte reinen med bla trailer, økt behov for fôring, **endrer tamreindrifta som en nomadisk driftsform** tilpasset det naturmessige grunnlaget – beiteressursen, og reinen vil i større grad bli et husdyr på linje med andre

Ruralis

Delstudie: Adaptiv kapasitet innen reindrift

(søndre) Nordland

Camilla Risvoll, Nordlandsforskning,
Camilla Sandström, Umeå Universitet

- Undersøke tilpasningsevne og handlingsrom
- Kan det økes?
- Kunnskapssystemer
- Rekruttering?

Studieområde: Salten - Nordland

Ruralis

FREMOVER

Få tilgang til alt på nett
BESTILL HER

Hva er feil på bildet av reinene på Saltfjellet?

Foto: Lars Erik Kuhmunen

https://www.nrk.no/sapmi/_-hovedinntekten-min-er-rovdyrerstatning-1.13524091

- Kartlegge ***kumulative effekter*** som har betydning for ***adaptiv kapasitet*** – tilpasnings-kapasitet/evne for reindrifta – visualisere tap av areal og tap av tilgang til beiter

- Komplekset rundt utfordringene i landskapet, som inngrep, rovdyr, klimaendringer - ising, reduserer beiteareal og tilgang, og reineiernes handlingsrom. Ikke kommunisert i de eksisterende kartene.

- Kombinere lokal, erfaringsbasert kunnskap med moderne karttegning

Får kartet til å stemme med terrenget

Reindriver Tom Lifjell (i midten) tegner endringer rett inn på kartet, mens forskerne Camilla Risvoll og Svein Morten Eilertsen følger med. Foto: Aase Kristine Lundberg

Beiteforhold for rein endrer seg raskt. Nå samarbeider reineiere med forskere om å synliggjøre beitetilgang på kartene.

Metoden kalles «participatory mapping» og kombinerer lokal, erfaringsbasert kunnskap med moderne karttegning.

– For eksempel kan et område som tidligere var et godt vinterbeite, nå være mye vanskeligere å

Forvaltningssoner, geografi og topografi:

Jerve- og bjørnesonen Nordland +
hele fastlandet er **byrdefordelingsområde** for gaupe
(forvaltningsplanen – som er sendt i retur for endring)

Bestandsmål:
1 bjørneyngling – krever
7 binner og 7 hanner

Beiteprioriterte områder:
Det som ikke er skravert for
hhv bjørn eller jerv.
Gult: Forslag arealsonering
for gaupe (Fm Nordland)

NORDLAND ER LANGT OG SMALT….

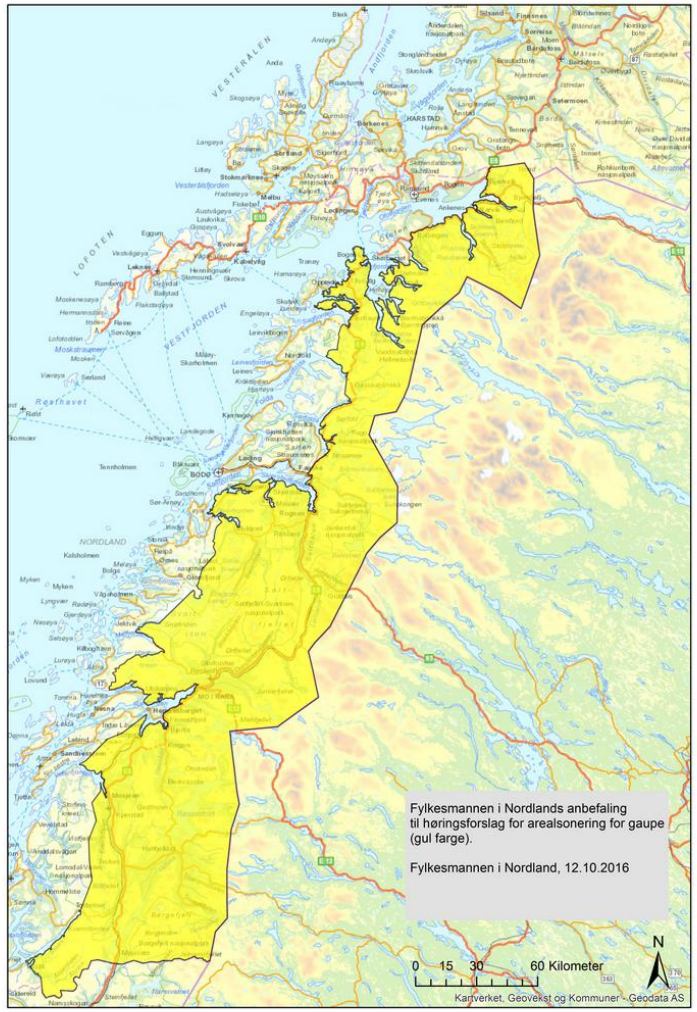

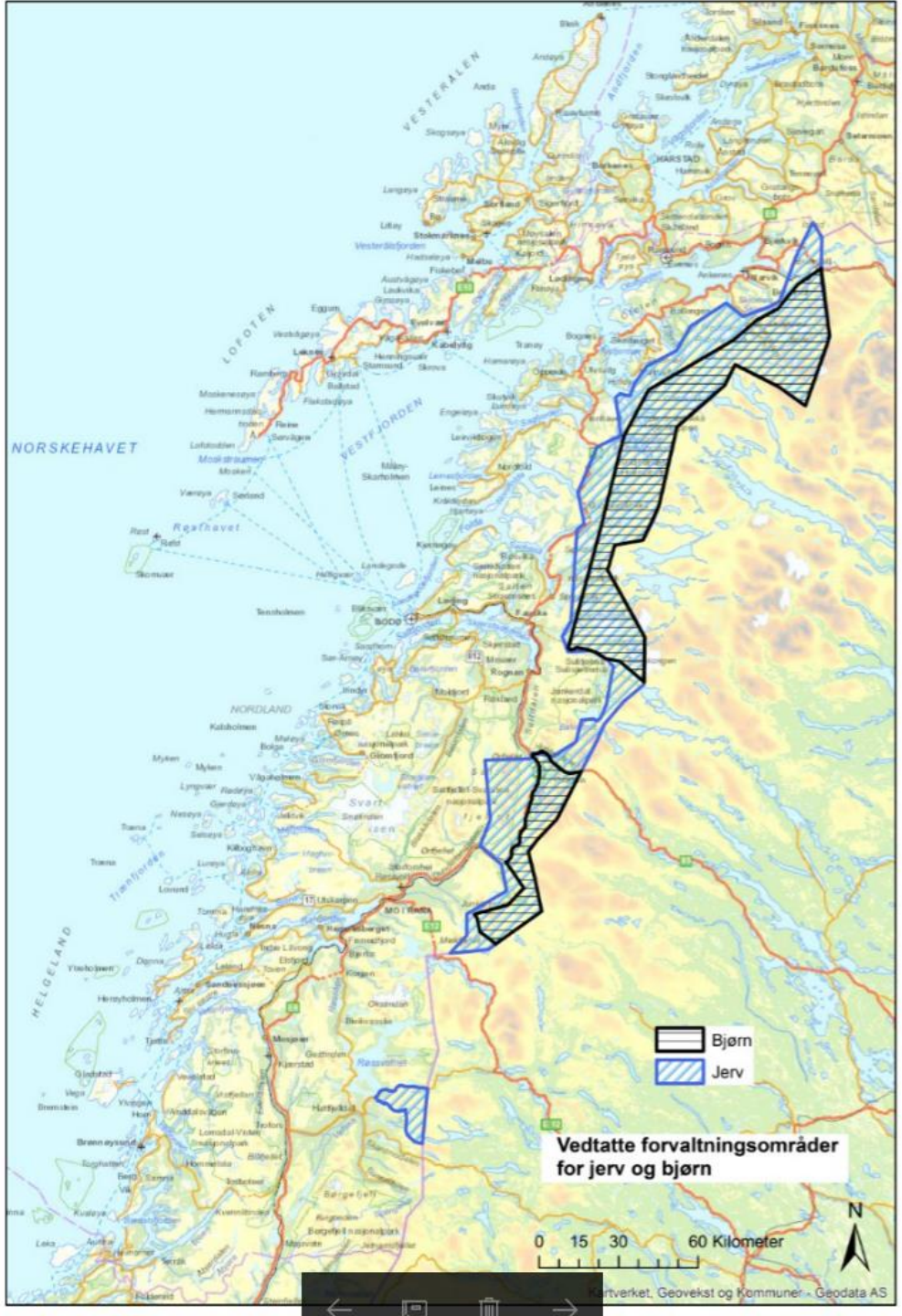

Innebærer den todelte målsetninga to likeverdige mål?

- Fhv. Klima- og miljøminister Helgesen har svart at «[h]ensynet til de ulike interessene medfører (…) at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt». Mao oppfattes beite som underordnet.
- Samtidig gjennomfører miljømyndighetene uttak av ulv og andre rovdyr, slik at intensjonen bak forvaltningsmålet kan sies oppfylt.
- Til store protester, nasjonalt og internasjonalt - Norges miljøomdømme internasjonalt prøves.
- Samtidig er kanskje Norge en prøvestein for hva slags utmarksbruk som «vinner under post-produktivismen»

Ruralis

Jus, retorikk og definisjonsmakt

- Jussifisering av miljøfeltet
- Forvaltningen skal fortsatt kunne være i stand til å ta skjønnsmessige vurderinger – jfr søksmålet fra WWF
- Kampen om utmarka foregår også som en retorisk kamp, og kampen om definisjonsmakta.
- Sklis det på definisjonen av innholdet i det todelte forvaltningsmålet?

Ruralis

FRAMTIDSPERPEKTIVER?

"fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og levende lokalsamfunn» - behøver ikke forstås som husdyrhold? Er forståelsen av «næring» på vei bort fra beitenæringer?

Innhold | Fra A-Å

- Rovviltforvaltning
  - Regelverket
  - Inndeling i forvaltningsregioner
  - Klima- og miljødepartementet
  - Direktoratets rolle i rovviltforvaltningen
  - Regionale rovviltnemnder
  - Statens naturoppsyn
  - Fylkesmannen
  - Søk etter mer informasjon om rovvilt

SNARVEIER

- Abonner på nyheter
- Nyhetsarkiv
- Elektronisk søknadssenter
- Mediaklipp
- Rovbasen
- Søk etter fellingsvedtak

Du er her: Rovviltforvaltning > Regelverket

Regelverket

Skriv ut E-post Tweet G+ Anbefal 5

Dagens forvaltning av våre rovviltarter bygger på St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur, Stortingets behandling av denne (Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforliket av 2011. Norge har også forpliktelser gjennom internasjonale miljøavtaler og konvensjoner, hvorav Bernkonvensjonen er den mest sentrale for norsk rovviltforvaltning.

Dagens politisk målsetting - både beitedyr og rovvilt

Dagens rovviltpolitikk har en todelt målsetting. Det skal sikres bærekraftige rovviltbestander, og en fortsatt aktiv og allsidig bruk av utmarksressursene og levende lokalsamfunn.

Det skal legges vekt på økt forutsigbarhet for alle som berøres av rovviltpolitikken, økt lokal aksept, reduserte tap av husdyr og tamrein og økt alminneliggjøring av rovviltforvaltningen gjennom å åpne for nye former for felling av rovvilt når bestandssituasjonen tillater dette.

Ruralis

INNSTILLING 251 (2016-2017)
Komiteen viser til Innst. 174 S (2003– 2004), Stortingets behandling av Meld. St. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur,
der det fremgår at «**Komiteen vil understreke at den todelte målsettingen skal opprettholdes og mener at det fortsatt skal være mulig med levedyktig næringsvirksomhet i området med rovvilt»**.

Komiteen peker på at Stortinget etter dette flere ganger har påpekt den todelte målsetningen, og at det aldri har vært noe politisk vedtak som har endret dette. *Komiteen* legger til grunn at denne forståelsen fortsatt gjelder.

«I store deler av ulvesona kan en bare produsere gras. Tror ingen i 2004 forestilte seg at ulvesona skulle være fri for beitedyr. Stortingspolitikerne hadde ikke tatt inn over seg «drepemønstret» til ulv.» (Informant)

Ruralis

Europeiske rørelser

Reuters 9. oktober 2017

French sheep farmers protest against protection of wolves

Reuters Staff

2 MIN READ

LYON, France (Reuters) - Farmers trucked hundreds of sheep into a central square in the French city of Lyon on Monday in protest against the government's protection of wolves, which they blame for livestock deaths and heavy financial losses.

Frankrike midt i veikrysset for reetableringsplanene for ulv i Europa

EU gjennom den felles landbrukspolitikken (CAP) bruker store summer årlig på skjøtsel av verdifulle kulturlandskap

Michel Meuret, 2017 [French National Institute for Agricultural Research](#) (INRA)

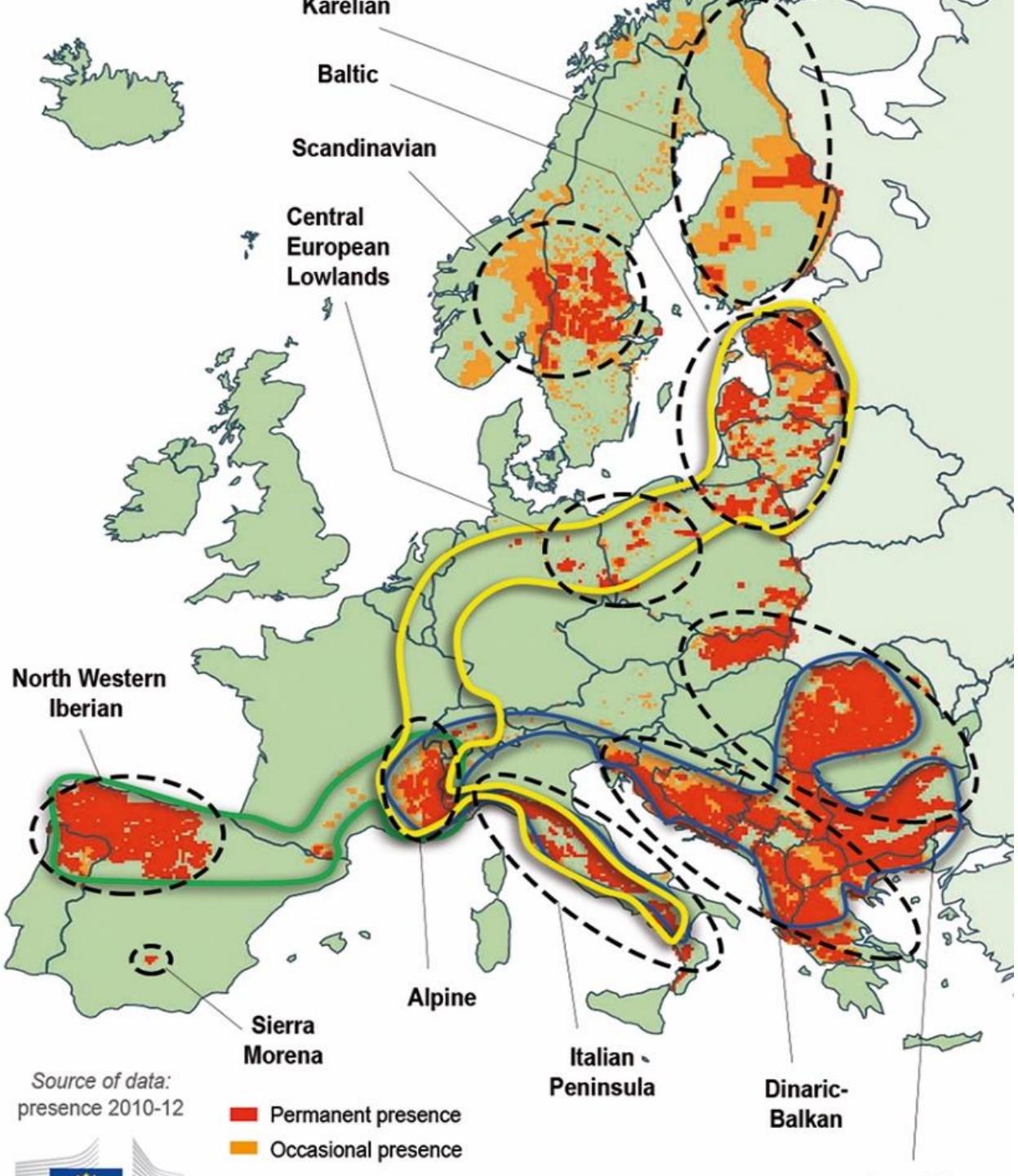

Michel Meuret: The concern is that Eastern part of France is made of emblematic landscape where grazing practices have largely contributed for centuries to shaping the biological richness of the countryside.

Norsk natur – villmark eller utmark og kulturlandskap?

Biomangfold vs biomangfold?

Ikke nødvendigvis, men et stort antall Rødlistearter knytta til kulturlandskapet – er avhengig av slått, beite og bruk

Omlag 29 % av artene på Norsk rødliste 2015 vil være utsatt når beitedyra forsvinner (Strand mfl 2016, basert på vurdering av Artsdatabanken)

Foto: Gunilla A. Olsson

Foto: Katrina Rønningen

Photoshop: Bjørn E. Flø

Hvilken kunnskap – hvilken moral – hvilke verdisyn?

- Sosiologene Skogen, Krange og Figari (se for eksempel «Ulvekonflikter, 2013») har interessante analyser av rovdyrmotstanden: Rovdyra, og særlig ulven, har blitt et **symbol** for alt som truer norske distriktssamfunn: sentralisering, «urban elite» som tar beslutninger om vern, utmarksbruk mm med store lokale konsekvenser, tap av politisk innflytelse og makt, kunnskapshegemonier mm.
- Mener også at landbruksnæringa har uforholdsmessig stor innflytelse
- Rønningen/Blekesaune 2010, 2011: Joa, men dette dreier seg om mer enn sosial konstruksjon og kulturell kapital, det er også en materiell virkelighet
- En bærekraftig forvaltning må være legitim og til å leve med - også for dem som faktisk skal leve med konsekvensene av samfunnets flertallsbeslutninger
- Reine midler på begge sider….
- Ideologisk kamp, politisk kamp, og en kamp om hva som er gyldig kunnskapsgrunnlag for beslutningene
- «Moralske landskap» (Frode Flemsæter) – sannheten om «rett bruk», forvaltning og kunnskap og hvordan den er i endring

Ruralis

Etikk, dyrevelferd og naturens barske, vakre gang

… vi kommer oppå der så drar [sauen] innvollene etter seg. Og da fikk vi jo heldigvis avlivet den da. Men DA påstår de [miljøvernere] at det er naturens gang da. …. Det er altså helt naturlig at sau blir tatt. Men hvis vi skyter et rovdyr, da er vi barbarer.

RÅDSDIREKTIV 98/58/EF av 20.juli 1998 om vern av dyr som holdes for landbruksformål: "Dyr som holdes utendørs, skal når det er nødvendig og mulig, beskyttes mot været, rovdyr og helsefarer.

- § 23: Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel
- § 24: Dyr skal beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer

- **"Mattilsynet forventer derfor at forvaltning av ulv ikke skjer på bekostning av velferden til beitedyr i de prioriterte beiteområdene under henvisning til naturmangfoldsloven" (Mattilsynet 8.3.2017)**

Ruralis

På hvilken side av gjerdet, soner og «nærområder for soner» havner Camillas sau?

Takk for meg!

https://lokalrovdyr.no